

MUUSIKOSTA MUUKSI

Muusikot vaihtavat alaa eri syistä

Teksti: Pekka Raittinen

Muusikkous on kutsumus, mutta muusikko voi joutua vaihtamaan alaa esimerkiksi terveydellisistä tai taloudellisista syistä. Kolme entistä muusikkoa kertoo, miksi he lopettivat ammattimuusikon työt.

Muusikkona oleminen on paitsi palkitsevaa, myös haastavaa. Yhdeksän vuotta Kansallisopperassa trumpetin vuorottelevana äänenjohtajana työskennellyt **Torsten Holva** toteaa, että muusikkous on elämäntapa, ei ammatti. Hän vertaa orkesterimuusikon uraa huippu-urheilijan elämänkaareen.

”Alan raadollinen puoli on siinä, että aikanaan vaikka kuinka loistava soittaja taantuu vanhetessaan, ja samalla myös kollegoiden ammatillinen arvostus vähenee. Yhdeksän vuoden työurallani ehdin nähdä tähän liittyviä tapauksia, jotka lähenivät jopa työpaikkakiusaamista.”

Myös Turun kaupunginorkesterin ykkös-viulistin paikalta juristin uralle lähtenyt **Teija Mettälä** on nähnyt musiikkimaailman raadollisenkin puolen.

”Musiikkimaailma on hieno maailma, mutta myös aika kova. Muusikkonahan ei tavallaan ole koskaan valmis. Koen myös tässä nykyisessä juristin ammatissa olevani lähempänä nykyajan arkipäivän realiteetteja.”

Toisaalta varsinkin kevyen musiikin puolella keikkamuusikkona työskenteleminen tarjoaa myös enemmän vapautta kuin yhdeksästä viiteen -päivätyö. Rockveteraani, rumpali **Aimo ”Aikka” Hakala** korostaa tätä.

”Soittamisesta tulee elämäntyö, joka ei edes tunnu työnteolta vaikka olisi kuinka rankkaa. On vain mielettömän nastaa soittaa, vaikka olisi siinä hommassa kiinni 24 tuntia vuorokaudesta.”

Oopperasta insinööriksi

Kun Torsten Holva oli lapsi, hänen molemmat vanhempansa työskentelivät musiikin-opettajina. Ja kun isä **Leo Holva** oli myös Helsingin Musiikkiopiston rehtori, Kaartin Soittokunnan musiikkiluutnantti, kapellimestari ja trumpettisti, niin myös poika valitsi instrumenttikseen trumpetin.

”Lapsena ja nuorena asuin parikymmentä

PEKKA RAITTINEN

”Alan vaihto pitää tehdä kunnolla tai ei ollenkaan”, painottaa Torsten Holva.

vuotta Ruotsissa, missä vanhempani olivat töissä musiikkiopistossa”, Holva muistelee. ”Ensimmäiseksi ammattitutkinnokseni suoritin pianovirittäjän pätevyuden. Sibelius-Akatemiassa aloitin opinnot 1988 ja kolme vuotta myöhemmin pääsin töihin Kansallisopperaan. Minua varoitettiin silloin, että olin ehkä liian nuori siihen paikkaan, vain 22-vuotias, mutta vakituisia töitä ei ollut silloin paljon tarjolla, kuten ei nytkään.”

Holva sanoo halunneensa aina muusikoksi: ”Tosin nuorena halusin puolivakavasti myös automekaanikoksi. Velipuoleni on kuitenkin sillä alalla, ja nyt jo edesmennyt isäni totesi sen olevan eläimen hommaa.”

Kunnianhimoinen muusikko osallistui myös kilpailuihin maailmalla: ”Olin pisimmillään vuoden virkavapailta, kun halusin valmistautua täyspainoisesti diplomikonserttiin ja sitten kilpailuihin Prahassa, Pariisissa ja Münchenissä. Ensimmäisten virkavapaiden jälkeen paluu työelämään oli mielettömän hauskaa, koska silloin soitto todella kulki.”

Holva toteaa itseironisesti, että muusikon työn suurimmaksi ongelmaksi muodostui hänen omien musiikillisten lahjojensa rajallisuus. Hänen täytyi harjoitella paljon kovemmin kuin lahjakkaampien kollegojensa.

”Voisin väittää, että orkesterimuusikkona

pärjää, ainakin tiettyyn pisteeseen asti, täysin lahjatonkin tyyppi pelkällä kovalla työnteolla. Kun en ollut virkavapailta, minulla menivät kaikki lomat ja viikonloput harjoitteluun. En kokenut enää kehittyväni, saati saavani soittamisesta mitään tyydytystä. Se ei vain enää tuntunut kaiken vaivan arvoiselta.”

Lopulta Holva koki viimeisen virkavapansa jälkeen palatessaan töihin vuosituhannen vaihteessa omien sanojensa mukaan ”musiikkimyrkytyksen”. Aikaisemmin hän oli ajatellut, että esimerkiksi soittokyvyn menettäminen olisi henkilökohtainen katastrofi. Nyt päätös alan vaihtamisesta syntyi kuitenkin suhteellisen nopeasti. Holva lähti opiskelemaan insinööriksi Turun ammattikorkeakouluun.

”Minulle kävi hyvin, koska sain työpaikan ohjelmistosuunnittelijana espoolaisesta insinööri-toimistosta. Halusin panostaa opiskeluun; mielestäni alan vaihto pitää tehdä kunnolla tai ei ollenkaan. Muutinkin opiskeluaikaksi Turkuun ja sain hyviä arvosanoja.”

Ahkeran opiskelun tuloksena myös Holvan oppinnytönä syntynyt näyttöpaneelilismulaattori palkittiin ammattikorkeakoulujen *Thesis*-kilpailussa. Musiikkimaailman Holva on jättänyt täysin.

”Pari vuotta sitten kaivoin trumpetin kaapin pohjalta, mutta ei soittaminen innostanut vielä silloinkaan. Nyt olen kuunnellut jonkin verran levyjä. Toisaalta en muusikkovuosinakaan ollut niitä, jotka vapaa-aikana suunnittelevat Mozart-festareita.”

Viulistista juristiksi

Ratkaiseva syy viulisti Teija Mettälän uranvaihtoon oli terveydellinen. Tietoisuus siitä, ettei kuitenkaan pystyisi jatkamaan muusikon työtä eläkeikänsä asti, sai hakeutumaan kokonaan toiselle alalle.

”Valmistuin 1990-luvun alussa Turun konservatoriosta viulunsoiton opettajaksi. Soitin Turun kaupunginorkesterissa 12 vuotta ja siinä sivussa opetin konservatoriossa ja musiikkiluokilla. Olin harrastanut musiikkia aktiivisesti, ja tietyllä tapaa voisi jopa sanoa, että ajauduin alalle. Minulla oli useampia syitä siihen, että halusin vaihtaa uraa, mutta terveydelliset syyt tavallaan sinetöivät asian.”

Toisaalta Mettälä sanoo myös kaivanneensa jossakin määrin itsenäisempää

”Musiikkimaailma on hieno maailma, mutta myös aika kova”, toteaa Teija Mettälä.

työtä: ”Oma kokemukseni on, että orkesteri on hyvin hierarkkinen työpaikka ja vaikutusmahdollisuudet omaan työhön liittyvissä asioissa, vaikkapa palkkauksessa, työajoissa ja ohjelmistovalinnoissa, ovat hyvin rajalliset. Nykyinen työni on hyvin itsenäistä ja työajat ovat tarvittaessa joustavat. Viihdyn tässä ammatissa ja työssäni erinomaisesti.”

Nykyään Riihimäellä asianajotoimistossa työskentelevä Mettälä toteaa, että orkesterimuusikon ammattitaito on tietyllä tavalla kapeaa verrattuna moneen muuhun alaan.

”Esimerkiksi viulisti ei voi vaihtaa instrumenttia pianoon nelikymppisenä, kun taas juristin koulutus antaa mahdollisuuden hyvin monenlaisiin töihin. Jos muusikkona sormet menevät, niin sitten on soitot soitettu. Muusikon työn luonteeseen kuuluu täydellisyys tavoittelu, ja asenneilmasto on jossakin määrin sen mukainen.”

”Juristin hommassa taas on selviö, että kukaan ei voi tietää kaikkea eikä kukaan ole täydellinen. Oman kokemukseni mukaan tämä asenne on realistisempi ja inhimillisempi. Nykyisen työni hyviä puolia ovat myös suora vuorovaikutus asiakkaan kanssa ja se, että työn tulos on konkreettinen. Orkesterimuusikon kontaktit yleisöön saattavat sen sijaan olla olemattomat, eikä konsertista välttämättä jää samalla tavalla konkreettista tulosta, vaan työpanos ikään kuin häipyy ilmaan.”

Uutta ammattia Mettälä lähti opiskelemaan kymmenisen vuotta sitten kolmekymppisenä ja valmistui nopeassa tahdissa neljässä vuodessa.

”Ensimmäisen vuoden opiskelin työn ohessa ja sitten vuorottelu- ja opintovapailla. Siirtymä uuteen ammattiin oli sillä

tavalla vähittäinen, että vielä graduakin tein orkesterityön rinnalla.”

Sen verran kerrasta poikki -päätös uran vaihtaminen kuitenkin oli, ettei Mettälään soita enää, vaan musiikki soi vain stereoisissa. Mutta jääkö muusikon työstä sitten kaipaamaan jotakin?

”Kaipaus on ehkä väärä sana. Sellaista muistaa kyllä lämmöllä, kun konsertti meni todella hyvin ja kappale lähti lentoon. Myös muusikoiden huumori ja hauskat työkaverit ovat jääneet elävästi mieleen. Haluaisinkin lähettää terveisiä erityisesti Turun ja Helsingin kaupunginorkesterien muusikoille.”

20 vuotta ammattilaisena

Aikka Hakala lukeutuu suomalaisen rockin vanhemman polven perusrumpaleihin. Hänen ammattilaisuransa kesti parikymmentä vuotta 1960-luvun lopulta 80-luvulle. Soittohommot alkoivat amatööripohjalta rautalankakauden The Avengers ja The Esquires -yhtyeissä. Samaan aikaan Hakala oli vielä päivätöissä varastomiehenä.

”Ei minulla ollut tarkoitus ryhtyä muusikoksi, mutta musiikki kyllä kiinnosti”, Hakala kertoo. ”Olin sitten sellaisessa bändissä kuin Beatstones, ja kun olin käynyt armeijan, keikkaa alkoi olla enemmänkin.”

”Varastossa olivat vähän näreissään, kun käytiin kaikki lomani etukäteen soittohommiin. Silloin tehtiin vielä lauantainakin puolta päivää, mutta olin tietysti aina keikkalla. Lopulta minulta kysyttiin, että oletko varastomies vai soittaja.”

Varsinainen ammattilaisen ura aukeni Hakalalle, kun **Eero Raittinen** pyysi häntä Help-yhtyeensä ensimmäiseen kokoonpanoon. Tämän jälkeen Hakala soitti Raittisen veljesten Boys-yhtyeessä, Smokings-kokoonpanossa ja **Kirkan** kanssa.

”70-luvun alussa menin taas Jussi & The Boysiin, ja siinä meni kymmenen vuotta. Samaan aikaan soitin myös Vanhassa Isännässä ja tein studiokeikkoja muun muassa **Hectorin** ja **Mika ja Turkka Malin** levyille.”

Hakalan soittajan uran vaikeampi vaihe alkoi 80-luvun alussa, kun hän soitti ensin laivamuusikkona ja sitten iskelmälaulaja **Beritin** yhtyeessä vuosikymmenen puoliväliin asti.

”En kokenut tanssimuusikon hommia ja biisimateriaalia oikein omikseni. Lisäksi soitimme pitkiä koko illan keikkoja, mikä oli raskasta.”

Beritin yhtyeen hajottua Hakala jäi freelancemuusikoksi. Mutta vaikka hän soitti yhtä aikaa neljässä kokoonpanossa, keikkoja oli silti heikosti.

”Oli myös omavastuukeikkoja: että rahaa tulee vain jos myynti on hyvä. Olin soittanut vuosien varrella myös **Albert Järvisen** kanssa eri kokoonpanoissa. Viimeinen pisara oli se, että minua ei otettu mukaan Albertin comeback-levyn kiertuekokoonpanoon, vaikka siitä oli ollut puhetta ja soitin levyllä.

PEKKA RAITTINEN

”Eka viikko tuntui hirveältä, kun piti olla jaloillaan kahdeksan tuntia päivässä”, muistelee Aimo Hakala ammatinvaihtoaan.

Silloin päätin, että nyt saa riittää, ja marssin työvoimatoimistoon.”

Hakala palasi parikymmenen vuoden tauon jälkeen varastomieheksi. Aluksi päivätyö otti koville: ”Eka viikko tuntui aika hirveältä, kun piti olla jaloillaan kahdeksan tuntia päivässä. Mutta vähitellen sitä tottui taas, ja säännöllinen palkka oli myös kiva asia.”

Kolmentoista vuoden päivätöiden jälkeen Hakala pääsi eläkeputkeen. Soittamista hän jatkoi vielä 90-luvunkin puolella muun muassa Coupé De Ville -yhtyeessä. Muusikkouran rockvuosista on jäänyt pääsääntöisesti hyvät muistot.

”Keikkamuusikkona kukaan ei puhalla niskaan tai pomotele. Mutta kyllä eron huomasi jo Beritinkin bändissä, jossa tuli tunne, että nyt ollaan töissä. Silti kyllä vielä keikallekin lähtisin, jos homma vain ei olisi liian rankkaa”, Hakala hymähtää. ■